

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Qvatvor Conseqventibvs Pertexens, Quae post beatum S. Xauerij
Obitum Soc. Patres ad Dei gloriam in iisdem Prouinciis gessere

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1667

44. P. Valla qua[m] beneuole è Christi, in Iapon. exceptus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11445

44.
P. Valla quã
beneuole è
Christi, in
Iapon. exce-
ptus.

vtcumque postea mœrori sua illi faustitas verterit, est hic vnus è tribus quos superiori libri vidimus ex Europa novos, cum immensa illa potestate, Orientis quàm longe porrigitur explorandi, legendique arbitratu suo locum vbi quàm citissimè essent & quam certissime in Apostolos mutandi, & Euangelio promulgando initium darent; Bellè id prorsus, & mira parturiens, si mentem attendas, sed perperam ad cò dispensatum, vt in frondes, & flores vanuerit, nullo Indiarum ne leui quidem compendio, nisi forte à Valla, qui cum annorum duorum spatio, quæ dicturi post sumus, præclara in Iaponia ederet, ex medio felicitis operæ decursu, reuocatus est in Europam, in quam restitui, datis Goa literis postularat, facit tamen in laudem Christianitatis Iaponicæ, & eorum à quibus sanctis educata est disciplinis, quod scribit Valla de suo Facundam, & Xichim appulsu anno 1568. ad sextum & vigesimum Iunij. Facundæ portu Bartholomei Regis, nondum anchoras miseramus, cum circumstet nos in scaphis Christianorum multitudo, suo singulæ vexillo crucem explicabant pulcherrimam, quod me dulci affecit voluptate, vt vero ab iis rescitum, ea naui Societatis Patrem vehi incredibili gaudio in urbem regressa, id ciuibus nuntiant, portum interim subimus, tantusque fit ad me videndum, & excipiendum concursus vt putem in vrbe, Christianorum hæsisse neminem, alij vestes, alij manus, pedes alij, & locum vbi constiteram osculis petere, tam effufis præ gaudio lachrimis vt desint verba quibus id explicem, expectabar in littore à turba mulierum, & puerorum ad eadem salutationis officia. Exscensione facta cum viginti circiter Lusitanis, fuit Christianorum gratulatio tam læta & gestiens, vt me prope sublimem in aëre ad templum portarent, choro duplici puerorum, & puellarum *Te Deum* præcinnente pergitque dicere de humanissima significatione comitatus quam illi mandauit Rex Bartholomeus exhiberi, & de aliquot ethnicis sua manu tinctis, tum [quo die, inquit, baptismum iis contuli, Christianis multū dolentibus Xichim versus discessi, ad senem optimum Turrianum ibidem commorantem: atque illic item iteratur ad me Christianorum turba, quæ inter brachia sublatum, in urbem inducebat, sed obstabat multitudo occurrentium tam densa, vt non possent eam per-rumpere, multis potissimum viam claudentibus, vt in genua proiecti, vestes, manus, pedes, obnitente me frustra, osculis libarent, quoad tandem post horam Turrianus cum adiutoribus Almeida & F. Michaële Vazio superuenit, puerorumque Symphonia *Benedictus Deus*, alternis vocibus decantante. Ad hæc animus meus erat sui gaudij tam impositus, vt superem, & viderer somnia non vera cernere. Turriano propior, aduoluo in genua osculaturus eius pedes (manus absit vt vellem præ reuerentia viri sancti) at is vicissim, vt erat sanctè humilis, & cumulate sanctus, idem mihi præstare contendebat Societatis indigno seruulo; quæ pugna mixtis vtriusque lacrimis ad horæ quadrantem nos tenuit, donec eius manum osculo admoui, post hoc fratribus duobus & Christianis

ftianis aliquot salutatis, ad facram ædem processimus præcinentibus Psalms, & Hymnos pueris; ibi gratias Deo egi, quod me tam procul ad spectanda ea perduxisset, quæ in Italia habebam pro fabulis, & si distinctiùs perscribam non sint apud vos fidem inuentura, inde voluit Turrianus qui mecum erant Lusitanos, mecum apud se habere conuiuas. Quod sane conuiuium fuit iis quàm simillimum quæ sancti in eremo Patres, piis sermonibus lautiùs, quàm epulis ducebant: ciborum summa paucillum Orizæ nigerrimæ; alterum tantum piscis largissimè saliti, & iuris cuiusdam ex Oriza & Sale, cui conficiendo tunc est idonea Oriza cum mucor in crustam digitorum quinque ex ea erupe- rit, hic totus conuiuij luxus.

Hinc Valla post triduum, ex his delitiis animi ad opus, Cocinozum profectus, iterum paulò post, tributis in regna diuersa Patribus, in Go- tum destinatur cum F. Iacobo Gonzales, vbi per casus admodum diuer- sos operarium semper egit *inconfusibilem*, in primis ethnicos centum octoginta cœlesti lauacro expiauit, & in iis opulentâ prædâ sed adhuc tacitâ, Regis filium sceptro designatum quod natu maximus ob valetu- dinem affectam, & lepram regno esset ineptus. Huius constantia, & ar- dens flammis nobilibus pietas, prodigium fuit diuinæ virtutis, quæ in- de iam à primis, fidei susceptæ initiis Sanctum fecit. Annorum erat trium, & viginti; Baptismo vix tinctus, & Christi mox præco, vxori, & centum aulicis, Christum persuadet; exemplum secuti ex populo plurimi Christum amplectuntur; at is regis vrbis Ocichæ mutatione hac minimè contentus, vrbes alias, propè, proculque positas, sollici- tat literis; hortatur publici Reçtores ne grauentur aures præbere Pa- tribus de fide, ac lege quam ipse susceperat, probaturos per sese tam veram & sanctam, vt ipsi quoque complexuri sint eam percupidè. Quod factum quidem vt pollicebatur sed faustis dumtaxat principiis. Nam extemplo in arma, & campum erumpere Bonzij, ne aucto postmodum Christianorum numero frustra essent, tentare, ante omnia Ludouic- cum (quod nomen Princeps è fontibus tulerat) quo stante in propo- sito fidei, de expugnando populo desperabant; mittere ad eum legatos, & consilij specie re ipsa illi peragenda mandaret iam enim iunctis cum Regis patruo viribus timeri volebant. Legationis cardo, religiones duas quas ipse inducebat, inuicem inimicas vno in populo probari non posse; scindi Regnum in partes, & quod erat necesse, denique euerti; offendi homines patrem lege auita, filium alia viuere, at quam? & quibus magistris tradita? barbaris aduerso ex orbe, si minus dæmonibus, cer- tè hominibus pessimis qui Iaponiæ ignes subiectum venerant, iisque, vt Prouincias cœteras, arsuram & Gotum, nisi suo cruore incendiarij illos extinguerent. Ergo rediret, dum licebat, & proderat; paterno honori; securitati regni, rationibus suis consulere; natiuam sibi legem repereret, cuius vnus beneficio, & futurus Rex, & saluus, & fortuna- té victurus. Sin autem; clauderent hac reticentia, qua se facturos in-

E e c nuebant

Conuersa
Valla in
Goto facta.